

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

N:r 8

Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner

1939
21 årgången

Mordbranden ännu en gång.

Mordbrandsdramat i Los.

I januarihäftet av denna tidsskrift har undertecknad under rubriken "Mordbrand" framhållit att statistiken visar, att vid bränder i allmänhet och även nattliga bränder i trähus, människor, som disponera fullt utvecklade och orubade andliga och kroppsliga krafter så gott som alltid lyckas rädda sig, medan däremot eld i kläderna särskilt i samband med eldfarliga oljor oftast får ödesdigra följder. I samband med detta påstående framlades några synpunkter på det s. k. Kölforsdramat. Sammanfattningen av artikeln kan i korthet formuleras så: befinner sig vid en brand en eller flera vuxna och vid god vigör varande personer inbrända, är det mycket, som talar för, att ett brott föreligger.

Äldringar och minderåriga överraskas däremot då och då av elden och rena olyckor är nog i sådana fall det vanligaste. Detta är emellertid ingen anledning att ens i dylika fall underlåta en noggrann po-

lisutredning, ty även här kan brott föreligga. Branden är ju i de flesta fall en genom oberäkneliga tillfälligheter framkallad olycka, vilken kan inträffa när som helst, och eftersom den dessutom utför sin utplånande verksamhet grundligt, ligger det för brottslingen nära till hands att begagna denna form av "olycka" i syfte att undanröja obehagliga spår. Sedan undertecknad skrivit den här berörda artikeln i januarihäftet, har det förekommit ett par fall, som visa att branden användes i brottsligt syfte eller desperation i samband med mordförbrytelser. Två fall inom loppet av en månad är omständigheter, som tala för att mordbränder i förening med andra brott ej äro alltför sällsynta och ämnet kan därför tyvärr sägas vara aktuellt.

Dramat i Los är ytterligare ett bevis för hur viktigt det är att vid dylika tillfällen ett snabbt insättande av utredningsarbetet igångsättes.

Det är polismyndighetens sak att verkställa utredningen och avsikten är här icke att framställa något klander, ty Losdramat har dock lösts på relativt kort tid. Jag vill endast genom ett aktuellt fall ytterligare påpeka nödvändigheten av, att fynd av innebrända människor ovillkorligen fordrar omedelbart ingripande. Man måste i dessa fall vara mera kritiskt inställd och icke utgå från att enbart olycka föreligger.

Förloppet av Losdramat var i korthet följande.

Valborgsmässoafton nedbrann i Hornsberg, Los, en fastighet. Branden uppfattades av de kringboende som en valborgsmässoeld, och ingen av grannarna kom därför att bege sig till brandplatsen. Efter branden befanns att tre kvinnor innebränts. Egendomens arrendator relaterade, hur han på kvällen vaknat av branden och då försökt att taga sig upp i överliggande våning, där de båda kvinnorna hade sin sovplats, men av elden i trappan förhindrats att fullfölja sin avsikt.

Fastigheten brann ned fullständigt och beskrivningen av förloppet föreföll vid ett ytligt betraktande ganska sannolik. Sätter man sig däremot närmare in i förhållandena, fanns det nog redan då anledning draga vissa misstankar.

Branden ägde rum på den tid av dygnet, då valborgsmässoeldarna tändas, och vid det klockslaget brukar ju människor denna afton ej gå till sängs. Det är ju knappast tänkbart, att de båda kvinnorna i vaket tillstånd skulle överraskats av elden så häftigt, att de ej lyckats undkomma.

Den 14 maj anmälde till landsfiskalen en av grannarna, att han funnit en yxa, som kunde misstänkas gjort tjänst som mordvapen samt dessutom delar av en skadad lösgom.

Enligt tidningsuppgifterna lär landsfiskalen då ha yttrat, att de

framkastade misstankarna föreföllo märkvärdigt otroliga. Inför denna reflektion, frågar man sig, huruvida icke utan grannens ingripande Losdramat fortfarande skulle tillhört de outhärliga eldsolyckorna.

Den 17 maj gjordes av polisen en grundligare undersökning och arrendatorn på Hornsberg anhölls.

Det är rätt intressant att iakttaga, huruvida icke fackmän inför det passerade reagera.

I Marginalspalten i Svenska Dagbladet har det kända märket *Èveo* under rubriken "Obygdsdramat" nedskrivit några reflexioner, vari han bl. a. säger:

"Det finns ett Sverige, som inte är the middle way och ingenting att visa turister. Man har åter erinrats därom genom Losdramat. Långt borta från allfarvägar och öppna bygder bor folk, för vilka vapen och våld alltjämt som i hedenhös äro ultima ratio. Den där arrendatorn, som nu sitter inom lås och bom för tre mord och mordbrand är förmodligen en ganska vanlig människa, som i en annan miljö och med andra möjligheter inte skulle ha gjort något ont. Men långt borta ur människogemenskapen har han till sist inte kunnat reda ut sitt familjetrassel annat än med en yxa.

— — —
Många sådana blodsdåd ha timat i avlägsna svenska bygder utan att det kommit till rannsaking och dom. Brottet har legat där ouppklarat och förgiftat själar genom många år. Skvallret har gått, men ingen har ingripit. Någon gång har det dragits fram i ljuset efter årtal, då alla spår varit försvunna, offren förmultnade och vittnena fulla av fantasier eller förstummade av död och glömska. (Spärrat av artikelförfattaren.)

Och här har det också tillkommit något nytt. Ett friskt ingri-

pande, som man saknade förr. Vårt polisväsen på landsbygden har satts i stånd. Intet ont om de gamla länsmännen eller de nyare landsfiskalerna. De göra i regel sin inte alltid behagliga plikt, men ingen kan begära att de skola vara rationella kriminalister samtidigt med allt annat, som faller inom deras arbetsområde. Den moderna statspolisen har andra möjligheter att ta itu med brott och klara ut dem. Det är inte därmed sagt att den alltid lyckas eller har det så lätt. Mycket beror nämligen på ortsbefolkningens hållning. Det har inträffat grova brott här i landet, vilkas gärningsmän skyddats av grannar och vänner — av rådslå för hämnd eller av sympati — och rättvisan har stått maktlös.

Ur den synpunkten förtjänar Olssons granne Embretsén oreserverat beröm . . . Han har känt och gjort sin medborgerliga plikt. Hans handlingssätt är värt att framhållas som ett gott exempel för alla och detta borde framhåvas på ett eller annat sätt."

Tidningsmannen gör här sina reflexioner angående brottsligheten rent allmänt. Han kan ju ej vara inställd på branden på samma sätt som brandmän och kriminalister, vilka syssla med problemet så att säga mera tekniskt.

Eveos framställning av och synpunkter på vissa människors mentalitet är belysande, och som ytterligare ett exempel därpå, inträffade annandag pingst i Skallsjö, strax utanför Göteborg, ett fall där den brottsliga synes varit offer just för de instinkter som i Marginalartikeln framhålls.

En 53-årig torparhustru försökte då, att under sömnen med en yxa mörda sin man. Mannen lyckades emellertid, ehuru skadad, taga sig ut och bege sig till en granne, där han emellertid inte ville tala om anledningen till skadorna,

men bad att få bli fördd till en läkare.

Omedelbart efter dådet begav sig hustrun ut i skogen men återvände senare på dagen, tydligen i avsikt att ta reda på resultatet av sin gärning. Då hon fann stugan tom, tände hon eld på ladugården.

Man frågar sig ovillkorligen inför denna handling "Varför tände hon eld på ladugården?" Det är ju möjligt och till och med sannolikt, att hon i sitt säkerligen upphetsade tillstånd ej direkt reflekterade öfver, vad hon gjorde och varför hon gjorde det, men måhända låg det djupt i hennes undermedvetna en förnimmelse av att hon borde söka dölja sitt brott. Då mannen svårt skadad undkommit, fanns det då ej anledning misstänka, att han möjligen sökt gömma sig i ladugården? Men man kan ju också fråga sig, varför tände hon inte samtidigt eld på bostadshuset, där det efter brottets begående fanns tydliga spår, som vittnade om, vad där tidigare inträffat.

Brottslingar göra, som alla människor, och deras fall dess bättre, ett eller annat misstag, och det är ju anledningen till att deras gärningar upptäckas. Individer med måttlig intelligens och ringa kunskaper göra givetvis grovare "fel" än intellektuellt mera högtstående. Det är därför ingalunda förvånande att torparhustrun i sin dåvarande sinnesstämning utfört brandanläggningen på det mindre överlagda sätt, som ovan relaterats. Kombinationen mord, här inskränkt till mordförsök, och brand föreligger trots det klumpiga utförandet även i detta fall.

Vid dessa båda nyligen inträffade och därför aktuella fall, där mord (mordförsök) och brandanläggning kombinerats, har visserligen ingen brandkår gjort några ohyggliga upptäckter, men i anslutning till de synpunkter, som framlades i föregående artikel, kunna

de tjäna som exempel på att branden även i vårt land begagnas för att utplåna spåren av en ännu grövre förbrytelse. Möjligen har i Skallsjöfallet denna avsikt ej varit fullt målmedveten, utan brandanläggningen skett mera, som en desperat och omedveten handling, orsakad av en upphetsad sinnesstämning.

Grannens privatdetektiva gärning efter Losmordet och resoluta anmälan av det gjorda fyndet visar god medborgaranda och är ett utmärkt exempel på, hur en vaken och rättänkande person kan blotta fördolda omständigheter, vilka i annat fall, som Marginalartikeln författare framhåller, annars i åra-

tal i ouppklarat tillstånd i form av misstankar förgifta samlivet på en ort, för att kanske sent omsider dragas fram, då alla spår försvunnit och vittnenas minnesbilder dimhöljts.

Ju flera brandkärer, som skapas, dess mer ökas möjligheterna att någon av dem kommer att ingripa vid brand i samband med andra brott. Må vi brandmän då betänka, att vi ej endast böra vara goda eldsläckare utan även goda samhällsmedborgare, beredda att med vårt arbete och våra iakttagelser utrota icke blott de brottgömmande lågorna utan även bidra till att utrota den brottsliga andan.

Torsten Mohlin.

Civilt luftskydd av i dag.

Av Statens luftskyddsinspektör A. Zetterqvist.

Voro vi de oroliga septemberdagarna förra året ens i ringa mån beredda att möta faran från luften? Jag vågar påstå, att så ej var fallet. Vad som dittills åtgjorts på det civila luftskyddets område hade uteslutande karaktären av rent förberedande arbete med planläggning för organisationens uppbyggande. Men ingen må förundra sig över att vi vid tidpunkten ifråga icke hade hunnit längre. Det civila luftskyddet som begrepp och institution var då knappt mer än årgammalt. Icke ens de länder som långt före oss, i många fall flera år, börjat organisera sitt civila luftskydd, kunde vid samma tid göra gällande, att de verkligen voro beredda. Krigsfaran hade tidigare icke framstått så klar, och åtgärderna till skydd för civilbefolkningen hade därför icke forcerats. Det är därför förklarligt, att man dessförinnan icke hyst någon större oro.

Om man emellertid trodde att vi i lugn och ro skulle få tillfälle att bygga upp vårt civila luftskydd som ett komplement till vårt redan existerande aktiva försvar, bedrog man sig. Den ödesdigra septembermånaden 1938 kastade ett skarpt och obarmhärtigt avslöjande ljus över ofullständigheten i de åtgärder till skydd för civilbefolkningen, som dittills vidtagits. Alla — icke minst de högsta ansvariga myndigheterna — insågo vikten av en forcering i arbetet för att vi nästa gång någonting inträffade icke skulle behöva stå så gott som handfallna inför faran. Från denna tid kan man också räkna med ett i snabbt tempo genomfört förberedelsearbete, som ännu är i full gång. Som jag längre fram närmare skall belysa har detta arbete redan satt påtagliga spår efter sig på olika områden.

Hur glädjande det än är att konstatera en dylik utveckling under

den relativt korta tid som förflutit, sedan vi bokstavigt talat väcktes ur sömnen, måste man dock erkänna att det ännu är långt kvar till den dag, då vi kunna säga, att vårt folk är medvetet om betydelsen av att äga ett tillförlitligt skydd mot faran från luften. Det är tyvärr alltför ofta som både myndigheterna och de oegennyttigt verksamma frivilliga krafterna inom det civila luftskyddet mötas av oförståelse, olust och sorglöshet inför faran eller konfronteras med den rent negativa inställningen. Det är som om massan av folket resonerade som så, att detta är en sak som egentligen icke angår mig. Man tycker i varje fall icke om att behöva tänka på så obehagliga saker, och man föredrar att leva sitt liv som vanligt i förlitande på att det aldrig blir något krig. Och vad är det då som det civila luftskyddet kräver av den stora massan av vårt folk? Egentligen icke mera än att taga reda på hur man bäst skall skydda sig och de sina, sitt hem och sin egendom!

Man fick i september 1938 ett slående intryck av den hysteri eller panikstämning, som grep många människor. Våra telefoner i Stockholm voro flera dagar i sträck belägrade av människor, som ängsligt frågade, vad de skulle göra, hur de skulle bete sig under olika förhållanden och om vi hade några gasmasker att sälja. Som om en gasmask vore den enda räddningen ur nöden!

Man må ha vilken uppfattning som helst om nyttan och ändamålsenligheten av alla de åtgärder, som nu förberedas och planläggas till skydd för civilbefolkningen mot verkningarna av det totala kriget — det goda ha de i alla fall med sig att vi kunna möta faran, om den en gång skulle komma, utan panikstämning, utan större ängslan, i förlitande på att här har från myndigheternas sida gjorts vad

som kunnat göras och vi ha lärt oss hur vi skola förhålla oss inför den fara som hotar.

Om vi emellertid se bort från de negativa erfarenheterna från den gångna tidens planläggningsarbete — vilka positiva resultat kan man påvisa? Vad är det som karakteriserar det civila luftskyddet av i dag?

Vi skilja som bekant mellan allmänt luftskydd, industriluftskydd och enskilt luftskydd (eller hemskydd). Huru långt ha vi kommit i fråga om planläggningen och förberedelserna inom dessa olika grenar av luftskyddet? En för kort tid sedan av luftskyddsinspektionen till länsstyrelserna i landet ställd förfrågan härutinnan har givit vid handen, att läget i högst avsevärd grad förbättrats sedan hösten 1938. Många länsstyrelser rapportera sålunda att fullständig plan för luftskyddet redan är uppgjord eller kan förväntas föreligga inom den närmaste tiden — i intet fall senare än omkring den 1 september i år. Detta vad A- och B-orterna beträffar. Men även C- och D-orterna ha inom många län kunnat framvisa en anmärkningsvärt långt driven planläggning. Att planerna icke redan tidigare förelegat färdiga beror i första hand på att anvisningar för planläggningens bedrivande icke förrän efter hand kunnat färdigställas och distribueras, i andra hand på att den för planläggningen ansvariga personalen icke tillräckligt snabbt kunnat utbildas.

Det säger sig emellertid självt, att den centrala luftskyddsmyndigheten, luftskyddsinspektionen, icke varit i stånd att i snabbare tempo än som skett, avfatta och tillhandahålla de allmänna anvisningar, som den har att enligt luftskyddslagens bestämmelser och gällande instruktion meddela till ledning för myndigheter och enskilda för att åstadkomma enhetliga, planmässiga och

ändamålsenliga förberedelser och åtgärder för luftskyddet.

Dels har det varit nödvändigt att avvakta erfarenheter från planläggningsarbetets fortskridande, från luftskyddsövningar, av försöksverksamhet på olika områden och av erfarenheterna från utlandet. Dels har inspektionens personal ej räckt till för att i hastigare takt bearbeta inkomna förslag till anvisningar. Fastän *förslag till anvisningar* sedan en längre tid förelagat, t. ex. för luftskyddets brandtjänst, är det ej möjligt att slutligt redigera dessa på grund av att olika meningar rått om, hur organisationen skulle uppbyggas och hur brandtjänsten skulle inordnas bland övriga luftskyddets tjänstegrenar.

Samma är förhållandet med anvisningar på ett flertal övriga områden av luftskyddet. Inspektionen har dock under tiden fr. o. m. mars förra året hunnit utfärda en serie på 9 olika slag av anvisningar i olika ämnen. Under sommarens och höstens lopp beräkna vi ytterligare 5 å 6 anvisningar angående evakuering, luftskyddets ledning, rapport- och observationstjänst, luftskyddets brandtjänst och luftskyddets sjukvårdstjänst, röjnings- och räddningstjänst samt reparationsstjänst och slutligen anvisningar rörande hamnarnas och sjöfartens luftskydd.

Betecknande för livaktigheten och intresset äro de många upplagorna av redan utgivna anvisningar: n:r 1 4 upplagor om 30,000, n:r 2 3 upplagor om 20,000, n:r 3 4 upplagor om 180,000, en ny under tryckning på 200,000, n:r 4 2 upplagor, n:r 5 2 upplagor, n:r 6 3 upplagor, n:r 7 3 upplagor o. s. v.; sammanlagda upplagorna omkring 600,000.

Jag nämnde, att den för planläggning och ledning av luftskyddet ansvariga personalen ej tillräckligt snabbt kunnat utbildas. Dock har utbildningsverksamheten

varit i full gång så gott som oavbrutet.

Vid de kurser, huvudsakligen till Stockholm förlagda sådana, som inspektionen anordnat, ha utbildats

industriluftskyddsledare ..	252
luftskyddschefer	omkr. 300
blivande polisbefäl	119
byggnadsteknici	60
brandchefer och brandkon-	
sulenter	34
försvarsassistenter	25
gasskyddsinstruktörer	62

S:a 852

Dessutom kurs i Malmö för industriluftskyddsledare

c:a 100

Halmstad och Växjö antalet ej uppgivet till inspektionen.

Dessutom ha inom de olika länen med bidrag av statsmedel anordnats kurser för utbildning av industriluftskyddsledare och tjänstegrenschefer samt instruktörer. Sammanlagt omkring 500 sålunda utbildade.

Vidare har *Riksluftskyddsförbundet* utbildat omkring 800 instruktörer för det allmänna och enskilda luftskyddet, varjämte *Svenska Röda Korset* utbildat ett avsevärt antal instruktörer för det civila luftskyddets sjukvård.

Vi ha sålunda, då det gäller personal för luftskyddets ledning och planläggning, redan en god grund att bygga på.

Kommer man så över till *uttagning* och utbildningen av luftskyddspersonalen i övrigt, kan man konstatera, att även här en livlig verksamhet bedrivits.

Allmänna luftskyddets personal är uttagen och övad på ett stort antal orter. Uttagning och utbildning av personal tillhörande industriluftskyddet är lättare, enär industripersonalen handlar i företagets eget intresse. Uttagning av personal för enskilda luftskyddet och för luftskyddsöreningarnas hem-

skyddsledare och hemskyddskurser pågår nästan överallt.

De samvetsömna ha gjort särskild framställning till inspektionen om att få vara med i arbetet för det civila luftskyddet.

Materielanskaffningen.

Även om anskaffningen av *gasmasker* har tillmätts alltför stor betydelse får man ej underskatta den psykologiska betydelsen av detta skydd.

F. n. äro lagrade omkring 150,000 gasmasker. 20,000 tillverkas varje månad — och utplaceras i mobiliseringsförråd.

Folkgasmasken är nu så gott som utexperimenterad. Riksdagen har beslutat om utredning om och i vad mån den passiva befolkningen skall förses med gasmasker. Frågan om utdelning av folkgasmasker sammanhänger med evakueringsfrågan.

Ny *gasskyddsdräkt* är utexperimenterad. Den nya dräkten betingar endast halva priset mot den gamla. 3,5 miljoner kronor ha beviljats på tilläggsstat för att tillgodose behovet av gasskyddsmateriel.

Stålhjälmar av arméns modell ha utdelats till en del av luftskyddspersonalen.

Bärsängar ha anskaffats för ambulatoriska hjälpplatser.

Beträffande *skyddsrum* har utredning begärts av årets riksdag. Lagförslag om byggnadstekniska åtgärder har utarbetats och utsänts på remiss, varför nytt förslag beräknas kunna föreläggas nästa års riksdag. Kostnadsfördelning mellan stat och kommun är den brännande frågan. En viktig fråga är ordnandet av centraler för luftskyddsledningen i resp. orter.

Mörkläggningen bör anordnas såsom fullständig mörkläggning med endast *vägledande* belysning genom huvudstråken. Det är nämligen av betydelse, att kommunerna

slippa ifrån de ofrånkomliga, ofta ganska betungande utgifter, som åtgärder för inskränkt belysning medföra.

Observations- och rapporttjänster nyordnas genom rapportssamlingsställen. Det kräves personal, som kan samtidigt tjänstgöra inom ordningshållningen och minska polisens beredskap på denna punkt.

Alarmeringen är redan klar på flertalet A- och B-orter. Manövercentraler och alarmeringscentraler installeras flerstädes under sommarens lopp. "The silent approach" enligt erfarenheter från Barcelona, väcker betänkligheter mot alarmeringens nytta och effektivitet. Det är självfallet svårare att anordna tillfredsställande observations- och alarmeringstjänst för de vid kusten belägna orterna än för orter belägna inne i landet eller innanför vidsträckt skärgård.

Evakuering, omflyttning, utflyttning eller tillfällig utrymning är en fråga, som kräver noggrann förberedelse. Bortflyttning av stor del av befolkningen måste begränsas till ett fåtal orter.

Luftskyddsövningar ha en mycket stor uppgift att fylla, då det gäller att samla erfarenheter för den fortsatta planläggningen och förberedelsearbetets rätta bedrivande. De draga också folket med sig, tvingar alla att reflektera över vad det är fråga om och gör därmed luftskyddet för envar till en levande realitet, vilket ju är förutsättningen för att vi så småningom skola komma därhän, att var och en vet, hur han skall förhålla sig vid luftanfall.

Trots allt arbete, som redan blivit nedlagt, se vi tydligt och klart, att vi stå inför en mångfald krävande uppgifter, som alla kräva sin lösning. Det hjälper ej, att man söker göra allt för att begränsa uppgifterna. De tränga sig fram — med eller mot ens vilja. En viss beredskap på det passiva försva-

rets område är nödvändig, därom äro vi väl alla ense. Men ju mera man tränger in i problemen, desto svårare förefalla de, och det kan i vissa avseenden synas hopplöst att ge sig i kast med dem. Det gäller då att söka träffa det rätta avgörandet, vad som är oundgängligen nödvändigt och vad som ligger inom möjligheternas gräns att inom rimlig tid och för rimliga kostnader utföra. Vi få dock aldrig glömma, att luftskyddet är ett komplement till det aktiva försvaret och att många av åtgärderna för luftskyddet bero av, huruvida vi ha tillgång till ett aktivt försvar. Med tillgång till *luftvärn* — även i relativt blygsamma proportioner — kunna vi räkna med en avsevärt större effektivitet av åtgärderna och anordningarna för luftskyddet. Men vi kunna i det totala kriget icke undvara *luftskyddet*. Därom ge de oerhörda ansträngningar, som på kontinenten göras inom alla stater för att bygga upp ett effektivt luftskydd, de mest värtaliga vittnesbörd.

Synpunkter på luftskyddets brandtjänst.

Man har fullt klart för sig, att ett anfall med brandbomber, företaget i större stil mot ett samhälle, skulle ställa den ordinarie brandkåren maktlös inför alla de eldsvådor, som ett dylikt anfall kan förmodas medföra. Det är å andra sidan otänkbart att kunna utöka den ordinarie brandkåren så långt, att man kan taga ansvaret för släckningen av alla dessa eldsvådor. Man måste därför vid luftskyddstillstånd delvis och i mycket stor utsträckning bygga på de brandavdelningar, som industrier, anläggningar och företag uppsätta, samt de husbrandvakter för de enskilda fastigheterna, som utgöra huvudbeståndsdelen i våra hemskydd. För att sätta dem i stånd

att ingripa för att kväva elden redan i dess linda är det ju som vi uppmanat alla sådana företag och enskilda fastighetsägare att anskaffa den nödvändiga brandredskapen och anordnat en långtgående utbildning och övning av hemskyddets personal huvudsakligen i brandtjänst. Svårigheten har väl hittills varit att få de enskilda att anskaffa brandredskap. Fr. o. m. den 1 juli är det en ny lag, som reglerar denna fråga.

Jag vill begagna tillfället att omnämna, vad jag senast i går vid en inspektion i en mellansvensk stad hörde omtalas, nämligen att *brandsynen* där med stöd av bestämmelserna i brandstadgan skulle ha utdömt den s. k. succéssprutan, d. v. s. *handpump med fotplatta*, som ingår i luftskyddsinspektionens standardutrustning. Denna är dock anbefalld efter utförliga och noggranna provningar. Önskvärt är att få till stånd en utredning på denna punkt och jag vidarebefordrar härmed frågan till Svenska Brandskyddsföreningen för benäget ställningstagande.

En av de viktigaste frågorna vi ha att lösa inom luftskyddets brandtjänst är onekligen *befälsfrågan* — alltså befälsförhållandet mellan luftskyddschefer och brandchefer. Det har stått en viss strid om denna fråga, varför det är så mycket mera angeläget, att klarhet skapas härutinnan. Enligt luftskyddslagen utövar luftskyddschefen den omedelbara ledningen av luftskyddet inom luftskyddsområdet. Med utgångspunkt från denna bestämmelse skulle det egentligen icke behöva råda någon tvekan om befälsrätten. Såsom ansvarig för ordningens och säkerhetens upprätthållande inom en luftskyddsart torde det även få anses klart, att luftskyddschefen även har befälet över de statliga företag, som eljest enligt luftskyddslagen själva äro ansvariga för ledningen av luft-

skyddet inom resp. verk och företag. Man får emellertid så förstå saken, att de äro *ansvariga för ledningen av förberedelse- och planläggningsarbetet*. Eljest skulle förhållandena leda till orimliga konsekvenser, såtillvida att luftskyddsledaren vid t. ex. järnvägsstationen i ett samhälle vägrade att efterkomma en order, som luftskyddschefen utfärdat i ordningens och säkerhetens intresse. Endast våra fästningar utgöra härvidlag undantag, där kommandanten för befälet. Så mycket mindre synes anledning vara att undantaga samhällets brandchef från luftskyddschefens befälsområde, då ju brandtjänsten är en integrerande del av luftskyddstjänsten. Befälet och därmed ansvaret i dess helhet för hela luftskyddstjänsten med alla dess grenar måste vila på luftskyddschefen. En helt annan sak är, att brandkåren vid utförandet av sin tjänst av praktiska och organisatoriska skäl erhåller en så fristående ställning som möjligt, och att en viss *arbetsfördelning mellan luftskyddschef och brandchef* kommer till stånd. Luftskyddschefen kan sålunda delegera sin myndighet ifråga om luftskyddsledning — då det alltså gäller brandtjänsten — till brandchefen. Denne är ju under alla förhållanden mera skickad att träffa de rätta avgörandena ifråga om brandavdelningarnas eller beredskapsstyrkornas insättande på rätt plats, så förtrogen som han är med bebyggelsens olika eldfarlighet och eldfarligheten hos olika objekt. Däremot sitter luftskyddschefen inne med en intimare kännedom om väntade anfall och vissa allmänna dispositioner, som kunna inver-

ka på brandchefens beslut. Såvitt jag förstår saken synes det därför riktigast, att brandchefen har sin plats i luftskyddscentralen, där han emellertid lämnas största möjliga frihet ifråga om sina dispositioner — dock att fullt samförstånd råder mellan luftskyddschefen och honom ifråga om hans befogenheter.

Det har uttryckts önskemål om att *anvisningar för luftskyddets brandtjänst* skulle få karaktären av en fristående handbok, innehållande allt ifråga om luftskyddet och dess brandtjänst, som brandchefer och övrigt brandbefäl behöva äga kännedom om. Den skulle då kunna användas som uppslagsbok, men även som lärobok vid de utbildningskurser i brandtjänst, som anordnas. För en sådan anordning torde hinder ej heller möta. Förslaget är nu under omarbete.

Jag kan icke underlåta att till slut betyga min personliga tacksamhet för det mycket värdefulla arbetet till luftskyddets fromma, som nedlagts av olika brandskyddssammanslutningar, icke minst Svenska Brandskyddsföreningen, samt av enskilt brandbefäl. Brandkåren och deras befäl ha mer än andra tagits i anspråk för det vidlyftiga förberedelsearbete, som pågår, särskilt för utbildning och övning av personal både för luftskyddets ledning och i övrigt. Jag beundrar det många gånger uppoffrande och oegennyttiga arbete, som av brandmän i olika grader utförts och hävdar bestämt, att vi ha dem att tacka för, att intresset för frivilligt deltagande i kurser och övningar vuxit sig starkt under den tid, som gått.

(Ur Brandskydd.)

Brandmän, stöd luftskyddet!

Skånska Brandkårsförbundet

trettio år.

Intressant historik utarbetad till jubileet.

Skånska Brandkårsförbundet, som i år firat sitt 30-årsjubileum, har med anledning härav utgivit en minneskrift. Denna är på styrelsens uppdrag utarbetad av rektor Erik Forslid, Svalöv.

Det är ett stycke intressant brandkärshistoria, som här rullas upp. Som bakgrund till denna historia lämnas först en översiktlig framställning av brandväsendets historia med särskild hänsyn tagen till förhållandena på vår svenska landsbygd i forna dagar.

Historiken innehåller således en allmän och en speciell del. En efter historiken införd uppsats "En modern brandkår — dess tillkomst och utrustning" har författats av brandkonsulenten F. Rosenberg, Eslöv.

Tabeller och förteckningar i slutet av boken äro utarbetade av löjtnant E. Stiernstedt, Eslöv.

Det tidigast kända brandväsendet upprättades av kejsar Augustus i Rom år 22 f. Kr. Det innebar, att stadens säkerhetsvakt, en motsvarighet till våra dagars polismyndighet, samtidigt skulle tjänstgöra som brandkår. Härmed var den första kända brandkåren bildad. Med hänsyn till eldsläckningsredskap stod den tidens brandkår helt naturligt tillbaka för vår tids, men bara detta att överhuvud äga en organisation måste ha varit en faktor av betydelse.

Under medeltiden gjordes inga framsteg inom brandväsendet. Förhärjande eldsvådor rasade också under denna tid, framför allt i de

tättbebyggda städerna. Först efter nyare tidens inträdande började framsteg göras inom eldsläckningsväsendet i främsta rummet med brandsprutans återuppfinnning. 1518 tillverkades i Augsburg en maskin, som blev upphov till verkliga brandsprutor. Ännu så länge voro dock sprutorna mycket ofullständiga. En synnerligen viktig förbättring inom spruttekniken blev ångans användning till utförande av pumpningsarbetet.

Den första ångbrandsprutan konstruerades i London 1829 av svensken John Ericsson med benäget biträde av engelsmannen Blaitwaite. Göteborg blev den plats i Sverige, som först anskaffade en dylik ångspruta. Mot slutet av 1800-talet började bensenmotorsprutor konstrueras. Den första brandautomobilin inköptes 1902 till Eskilstuna brandkår. Sedan dess har automobiliseringen gått i raskt tempo.

Redan under 1700-talet började man i olika länder experimentera med sådana medel att släcka eld, som bl. a. utgjorde föregångare till de moderna eldsläckningsapparaterna. Det första svenska kemiska eldsläckningsmedlet utexperimenterades av apotekaren i Örebro F. J. von Aken. Det bestod av alun, vitriol, lera och rödfärg, upplösta i vatten.

De kemiska eldsläckningsapparaterna ha i vår tid nått en hög grad av fulländning. Men även övriga brandredskap ha genomgått en stark utveckling.

Det är dock ej blott i fråga om brandredskapen med allt, vad därtill hörer, som nyare tiden betecknade en vändning till det bättre. Även beträffande brandväsendets organisation började en ny utveckling. I samma mån som eldsläckningsredskapen utvecklades blev det nödvändigt med van personal. Så började frivilliga brandkårer upprättas. Sedan mitten av 1800-talet nya viktiga uppfinningar gjorts på brandredskapens område, blev kravet på en kasernerad yrkesbrandkår för städerna allt starkare. Idén kom från Amerika och spred sig snart till vårt land. I Stockholm organiserades sålunda en yrkesbrandkår och så småningom följde övriga svenska städer exemplet utökat med elitbrandkårer, reservbrandkårer, s. k. frivilliga brandkårer och industribrandkårer.

Synnerligen intressant är kapitlet om eldsläckningsväsendet på den svenska landsbygden i äldre tider. Olaus Magnus har i sitt kulturhistoriska arbete över Sverige 1555 under rubriken "Släckande av eldsvåda" gett en drastisk skildring av hur det gick till vid eldsvådetillfällen i vårt land under 1500-talet. Åtskilligt av vad som där säges kunde också ha sagts i dag som för 400 år sedan. Redan de gamla landskapslagarna hade inskäppt nödvändigheten av försiktighet med elden. I 1734 års lags byggningsbalk stadgades, att ovarsamhet med eld medförde ansvar för den skyldige om annans egendom därigenom kom till skada. Av större betydelse blevo de föreskrifter angående brandsyn och brandredskap, som gavs av de på 1830-talet bildade nya brandstodsförningarna.

Inom det egentliga eldsläckningsväsendet är det Svenska Brandkårnas Riksförbund, som varit den drivande kraften.

Skånska Brandkårsförbundets tillkomst.

De frivilliga brandkårer, som under 1800-talets förra hälft började bildas i vårt land, hörde hemma i städerna. Först under senare hälften av 1800-talet började en och annan dylik kår att bildas även på landet. 1908 hade frivilliga brandkårer bildats på följande orter: Klippan, Tirup, Åhus, Hörby, Marieholm, Löberöd, Bjärnum, Glimåkra, Höör, Löderup, Kävlinge, Rebbelberga, Tyringe, Vittsjö och Teckomatorp. Dessa frivilliga brandkårer saknade all kontakt med varandra. Sådan var situationen, då några för saken intresserade personer, nämligen fanjunkaren S. A. Dencker, Landskrona, som var initiativtagare, brandchefen i Hälsingborg, löjtnant G. Braun samt brandchefen i Kristianstad H. Fogelklou, i augusti månad 1908 i en del tidningar i Skåne införde ett upprop till de frivilliga brandkårerna i landskapet, för att undersöka möjligheterna för en sammanslutning dessa kårer emellan. Ett sammanträde kom till stånd i Hässleholm den 1 nov. 1908 och därvid beslöts så att bilda Skånska Brandkårsförbundet med ändamål att verka till fromma för och utveckling av eldsläckningsväsendet i Skåne. Åt en interimstyrelse bestående av löjtnant G. Braun, förvaltare C. Alburn, grosshandl. A. S. Johnson, handl. A. Valdemarsson och fanjunkare S. Dencker, sammankallande, uppdrogs att utarbета stadgar för det nytillkomna förbundet.

Vid ett sammanträde i Eslöv den 21 febr. 1909 godkändes interimstyrelsens förslag till stadgar. I och med Eslövmötet började alltså förbundet sin verksamhet. Den första styrelsen fick följande sammansättning: Ordf. brandchefen C. O. Gabrielsson, Hässleholm, v. ordf. löjtnant G. Braun, Hälsingborg,

kassör C. Alburn, Teckomatorp, och sekr. kamrer O. Åkesson, Teckomatorp. Arbetet på att skaffa nya medlemmar i förbundet bedrevs redan från början med stor energi. I juni månad då förbundet varit i verksamhet något mer än 5 år bestod detsamma av 59 frivilliga brandkårer. Under den första 10-årsperioden hade som ordf. i brandkårsförbundets styrelse tjänstgjort kapten C. O. Gabrielsson.

Även under andra 10-årsperioden kom förbundets arbete att till mycket väsentlig del bestå av upplysningsverksamhet. Även under denna period hade ordförandeposten innehafts av C. O. Gabrielsson ända till hans bortgång 1924. Hans efterträdare blev dir. O. Åkesson, Eslöv, som kvarstod till sin död 1928. Sedan ordförandeposten under en kortare tid varit vakant lyckades man år 1929 att för denna post förvärva landshövding Johan Nilsson. I åtskilliga avseenden be-tecknar året 1929 en milstolpe i förbundets historia. På årsmötet antogs nya stadgar. I början av denna period voro 156 kårer anslutna. Enligt den styrelseberättelse, som avgavs till årsmötet 1938 voro ej mindre än 205 brandkårer anslutna till förbundet. Även när det gällde de ekonomiska förhållandena blev tredje periodens begynnelseår ett märkesår i förbundet. Under denna period har förbundet haft landshövding Johan Nilsson till ordf. Han är också förbundets hedersledamot och bland andra som hugnats med denna utmärkelse kan nämnas f. landshövding Fr. Ramel, förvaltare C. Alburn, friherre N. Djurklou, kronofogde Ph. von Platen och dir. P. Tollin.

Skånska Brandkårsförbundet av i dag har för visso en djupare uppfattning av sin uppgift än för 30 år sedan. Fylld av framåtanda passerar det 30-årsgränsen och är förtjänt av en hyllning av alla, som bygga och bo inom Skånes gränser med tack för god vakt.

Årsmötet.

Skånska Brandkårsförbundets 30-årsjubileum den 12 aug. blev en storstilad manifestation av den frivilliga brandkårsrörelsen i Skåne — ett vittnesbörd om vad den ut-rättat, vad den håller på med och vad den vill nå. Omkring 1,000 personer hade infunnit sig på Akademiska föreningens stora sal, dit själva årsmötet förlagts, och i den efterföljande brandkårsparaden deltog 27 brandkårer från hela provin-sen.

Årsmötet inleddes med musik av Malmö stads brandkårs orkester, varefter ordföranden i Skånska Brandkårsförbundets styrelse, f. landshövdingen Johan Nilsson i Kristianstad, hälsade de närvarande välkomna.

Skånska Brandkårsförbundets medlemmar, dess gynnare och vän-ner ha samlats hit för att fira för-bundets 30-årsjubileum, sade tala-ren bl. a. Förbundet är i dag en fast och solid skapelse, uppbyggd under 30 år. Den är från år allt större tillslutningen till årsmötena vittnar om den utveckling, som för-bundet genomgått. Årsmötena ha av sig själva format sig till högtider, med återblickar på de gångna åren. Styrelsen har med detta års-möte velat giva en samlad bild av de vunna resultaten och även en antydau om de närmaste planerna. Ordföranden riktade därefter en särskild hälsning till landshövding-arna A. Thomson, Malmö, och Al-lan Rodhe, Kristianstad, till ordför-änden i Svenska Brandkårens Riksförbund, f. landshövdingen N. Edén m. fl.

Sedan landshövding Johan Nilsson utsetts att leda dagens för-handlingar, föredrogs valda delar av årsberättelsen samt revisorernas berättelse, varefter ansvarsfrihet beviljades. Vidare fastställdes den vid förra årsmötet beslutade änd-ringen i förbundets stadgar och

utsågs ledamöter i styrelsen enligt de nya stadgarna.

Till ordförande nyvaldes landshövdning Allan Rodhe, Kristianstad, och till vice ordförande utsågs rektor G. Eliasson, Svalöv. Övriga styrelseledamöter blevo: för Kullens brandkärskrets lantbrukare Gunnar Stenson, Kattarp, med brandchef F. Karlsson, Väsby, som suppleant; för Rönnebergs m. fl. häraders brandkärskrets lantbrukare Ernst Jönsson, Slättåker, med hr N. A. Lindström, Teckomatorp, som suppleant; för Färs och Frosta-kretsen stationsinspektör G. Brandberg, Bjärsjölagård, med hr H. Norén, Vollsjö, som suppleant; för Torna och Bara-kretsen patron W. Wadman, Dalby, med agronom H. A. son Moberg, Alnarp, som suppleant; för Oxie, Skytts och Wemmenhögs kretsen kamrer J. Hansson, Trelleborg, med direktör Hugo Jönsson, Vellinge, som suppleant; för Åsbo-Bjäre kretsen fabrikör E. Persson, Munka-Ljungby, med fabrikör A. Ekelund, Örkelljunga, som suppleant; för Göinge häradets krets vice brandchef H. Palmquist, Hässleholm, med kamrer E. Nilsson, Broby, som suppleant; för Villands, Gärdss och Albo kretsen byggmästare Yngve Eriksson, Fjällkinge, med fabrikör C. Björklund, Vilan, som suppleant; samt för Ingelstads och Järrestads kretsen sekreterare E. Simonsson, Spjutstorp, med brandchef Albert Larsson, Borrby, som suppleant. Till revisorer omvaldes grosshandlare C. Ph. Nilsson, Landskrona, och disponent Sven Widér, Tågarp, med kamrer H. Cederholm, Gärdss Köpinge, och kamrer E. Håkansson, Billeberga, som suppleanter.

Rektor *E. Forslid*, författaren av den till jubileet utgivna ståtliga minnesskriften, höll så föredrag om "Skänkt brandväsen — en historisk återblick".

Talaren skildrade inledningsvis brandkärskörbundets tillkomst och

gav därefter en kort översikt över dess verksamhet under de gångna trettio åren. Då vi tidigare redogjort för innehållet i minnesskriften, skola vi ej i detalj gå in på det synnerligen intressanta föredraget. Föredragshållaren påpekade, att varje tioårsperiod haft sitt särmarke och kännetecknats av livligare eller mattare verksamhet. Särskilt poängterade han, att Skånska Brandkärskörbundet var den kärna, kring vilken den frivilliga brandkärskörverksamheten i hela landet vuxit upp.

Agronom *H. A. son Moberg* skildrade därefter i ett intressant föredrag "Några intryck från tyska landsbygdens brandkärer".

Tyskt landsbygdsbrandväsende genomgår nu en högst intressant utveckling, påpekade tal. Varje kommun har numera skyldighet hålla brandkår. Dennas storlek och utrustning bestämmas ej av kommunen själv utan från högre ort. Kår är skyldig att medverka vid släckning utom den egna kommunen intill 7,5 km. avstånd från stationsorten. All materiel skall bekostas av kommunen. Personalen är överallt frivillig. Skulle frivilliga icke finnas, kan kommendering tillgripas. Så behöver dock icke ske.

Ett synnerligen omfattande standardiseringsarbete för brandmateriel är redan genomfört och drives vidare. Motorsprutor, redan nu vanliga, bli allt oftare anskaffade. För landsbygdens kärer komma praktiskt taget endast bärbara sådana ifråga och då vanligen med en kapacitet om 800 minlit. I vissa kommuner användes i stället bilar med framtill monterad pump, med en standardkapacitet på 1,500 minlit. Av tryckslang användes alltid två dimensioner, 52 och 75 mm. Den är allt oftare innergummerad. Lättmetall uttränger helt mässingen och man tycks nu ha starka legeringar. Bilar finnas gi-

vetvis endast i de något större kommunerna. Man bör i det sammanhanget observera skillnaden mellan den glesa svenska landsbygdsbebyggelsen och den tyska bybebyggelsen. Mycket arbete nedlägges på vattenförsörjning. Mest göres detta genom fördämning i lämpliga vattendrag, genom grävda dammar och genom borrhunnar.

För brandmännens utbildning finnas utomordentligt väl rustade skolor som året runt giva 1-veckors kurser. Brandsyneåliggandet skiljes nu från brandkärerna och utföres av särskilt tillsatta brandsynemän med denna uppgift som yrke. Organisationen är dock icke färdiggenomförd ännu.

Slutligen höll rektor *G. Eliasson* föredrag öfver "Skånska brandkårsförbundets närmaste framtidsuppgifter".

Då styrelsen för Skånska Brandkårsförbundet påkallat sådan uppmärksamhet för detta årsmöte — det 30:de i ordningen — så är det minst av allt med syftemål att jublera för dess egen skull, sade tal. Anledningen är allvarligare än så. Eldsvådor och eldsolyckor hemsöka alltjämt vår provins, vållande skador och förluster, död och förintelse. Det har därför ansetts behöfligt att dels inventera de resultat, som vunnits under de gångna 30 åren, dels och framför allt att se till, vad som i fortsättningen kan och bör göras.

Brandförsvaret på Skånes landsbygd har trots sin snabba utveckling ej kunnat hålla jämna steg med eldskadefrekvensen. Jordbrukskapitalets starka tillväxt i förening och i samband med all mekanisering, motorisering och elektrifiering m. m. har i hög grad ökat både faromomenten och skadeersättningarnas storlek. Under den 30-årsperiod, som vi i dag se tillbaka på, ha de öfver hela landet utbetalade årliga brandskadorna stigit från c:a 8 milj. till 30

milj. kr. Att jordbruket fått bära en icke ringa part härav, därom har denna provins en mycket dyrköpt erfarenhet.

Nu veta vi från de senare årens brandskadestatistik, att ett mycket stort antal eldsvådor äro orsakade av bristfälligheter å eldstäder, skorstenar och rökgångar. Gnistor från skorstenar bli i regel de halm-täckta gårdarnas banemän. Åskeldar och felaktigheter å elektriska installationer lämna sin ödesdigra tribut. Av det antal eldsvådor, vilkas orsak kunnat med säkerhet utrönas, torde minst hälften falla under ovan angivna rubriker. För övrigt är det stora flertalet eldsvådor vållade av brister av sådan art, att de kunnat förebyggas. I detta sammanhang bör framhållas, att brandskadestatistiken är synnerligen ofullständig i så måtto, att en mycket stor del av brandskadorna falla under rubriken — okänd anledning. Av vad som här sagts torde framgå, att det förebyggande brandskyddet måste ägnas ökad uppmärksamhet.

Brandskyddet måste mera än hittills bli en hela folkets angelägenhet. Kommunerna måste påtaga sig ett större ansvar därför, vilket måste vara och är en samhällelig angelägenhet av första ordningen. Det skall genast erkännas, att många kommuner både inse och erkänna detta samt handla därefter, men det finns också många, som envisas med att skjuta den uppgiften öfver på andra.

Varje kommun, som ej har brandkår inom sina gränser, bör ha sört för eldsläckningshjälp genom avtal med närmast belägna brandkår. Vatten för eldsläckning måste finnas, och där det ej finnes, måste åtgärder vidtagas härför. Vattenfrågan kan endast lösas av vederbörande kommuner, och den måste lösas.

Det måste uppbyggas en folkfront mot elden, en ännu bättre

brandskyddsanda måste uppammas. En både på bredden och på djupet lagd upplysningsverksamhet har redan börjat organiseras, och det är förbundets avsikt att fullfölja och utvidga densamma. Att detta i första hand gäller ungdomen är nästan självklart. Okunnigheten är ännu både stor och allmän, för att nu inte tala om vårdslöshet och oförsiktighet. Tänk på cigarrettrökande pojkar!

På tal om upplysningsverksamheten pekade tal. på en mycket vanlig egenskap hos oss alla. Då det gäller att skapa och frambringa, spännas alla krafter och utvecklas all omsorg, men när verket är färdigt, så får det ofta dåligt underhåll. Förmågan och sinnet för att tillvarata och konservera vad som med stora kostnader och mycket arbete byggts upp brister ofta.

Brandförsäkringsföretagen kunna göra mycket. Tillkomsten av en sammanslutning — låt vara endast av ideell natur — mellan de skånska häradsbolagen är en löftesrik företeelse, på vilken förbundets ledning länge väntat. Detta möjliggör nämligen införandet av mera enhetliga normer för bl. a. understödet åt såväl de enskilda kärerna och brandkärskretsarna som förbundet. Rationalisering och samarbete är dagens lösen inte minst bland jordbrukets och landsbygdens folk. Alla som arbeta på brandskyddets och brandförsvarets område, måste taga dessa intressen i sin tjänst.

Det civila luftskyddet-hemskyddet omfattas av brandkårsförbundet med det allra största intresse. Att en sådan organisation som den frivilliga brandkårsrörelsen inte kan ställa sig passiv till hemskyddet är ju en alldeles uppenbar sak. Detta är varje medborgares plikt och således även vår. Brandkårsförbundets devis — "hjälp oss att skydda liv, hem och egendom mot elden" — är ju som den vore formulerad för det civila luftskyddet.

Med det år som nu går börjas ett fjärde decennium av Skånska Brandkårsförbundets verksamhet. Mätte den fjärde och följande tioårsperioder föra förbundet närmare sitt föresatta mål — att bli ett pålitligt skydd för vår bygd, för våra kulturella och ekonomiska värden och för våra hem.

Och slutligen — må den anda av sammanhållning och redobogenhet, av offervilja och framåtanda allt framgent känneteckna vårt arbete. Och må vi lova varandra att troget hålla ut och icke svika de grundsatser av frivilligt åtagande och entusiasm, som hittills besjälade alla och som förlänat vårt arbete dess ideella karaktär, som förenat oss alla i broderlig endräkt.

Sedan ordföranden avtackat de tre talarna, utdelade han Svenska Brandkärernas Riksförbunds silvermedalj till f. brandchefen i Svedala E. Blomberg. Landshövding Allan Rodhe framförde en hälsning från Kristianstads län och uttalade ett varmt erkännande till förbundet för vad det utträttat. Landshövding A. Thomson, som därefter talade, framhöll den stora roll, som rektor G. Eliasson spelat inom förbundet och utdelade på k. m. t. s. vägnar till rektor Eliasson riddartecknet av Nordstjärneorden. Direktören i Skånska brandförsäkringsinrättningen, f. borgmästaren P. Gamstorp framförde från brandförsäkringsinrättningarna ett tack till förbundet för det stora arbete, som utförts, samt utdelade brandförsäkringsinrättningarnas medalj till rektor G. Eliasson och brandchefen i Lund kapten Einar Oterdahl. Disponent Nils Aug. Persson, Stångby, framförde till sist hälsningar från de skånska häradsbolagen, Torna och Bara brandförsäkringsförening och styrelsen för Torna, Bara och Harjagers häradssparbank, samt överlämnade blommar.

Rektor G. Eliasson uttalade därefter förbundets tack till den av-

gående ordföranden, landshövding Johan Nilsson, för de år han med klokhet och försiktighet lett förbundets öden, varefter denne tackade för den gångna tiden.

Efter årsmötets slut begåvo sig deltagarna ut på Lundagård, där Malmö stads brandkårsorkester konserterade. Dessförinnan ägde stor parad av de 27 i defileringen deltagande bilarna rum inför riksorganisationens ordförande f. d. landshövding Nils Edén, landshövdingarna Rodhe och Nilsson samt sekreteraren i Skånska Brandkårsförbundet, rektor G. Eliasson.

Omedelbart därpå bestogs talarstolen av landshövding Edén, som i ett anförande frambar riksorganisationens hyllning till Skånska Brandkårsförbundet. Landshövdingen yttrade därvid bl. a.:

Det är en glädje för mig att på denna högtidsdag få bringa Er och Ert förbund en hälsning från den stora, hela landet omfattande brandkårsorganisationen, Svenska Brandkärernas Riksförbund. Den hälsningen vill ge uttryck åt erkännande, tacksamhet, ja, jag kan gott säga hyllning från riksorganisationen och dess ledning för allt det, som de skånska brandkärerna och deras förbund utträtt och betytt under de gångna 30 åren — främst naturligtvis här hemma i egen bygd, men också och inte mindre inom hela det stora gemensamma arbetet för värn och trygghet mot våldens över hela vårt land.

Det var i Skåne som den moderna svenska brandkårsrörelsen först växte fram och först förstod att ena sig i en gemensam organisation för hela landskapet, med allt vad detta innebar av ökad verkningförmåga, expansionskraft och intensifiering av arbetet på utbildning och utrustning. Här anställdes den förste brandkårskonsulenten, här startades Tidskriften, här gjordes, tror jag, längre fram början till instruktionskurser för out-

bildade brandmän och till inbördes hjälp brandkärerna emellan. Skånska män togo initiativet till det riksförbundet av frivilliga brandkärare, som bildades 1912, från Skåne voro de första ledande och arbetande krafterna i detta förbund. Och så kunde Riksförbundet lägga upp sin verksamhet i andra delar av landet med tillgodogörande av de erfarenheter man gjort och alljämt gjorde härnere. När Riksförbundet av Sveriges frivilliga brandkärare för nu tolv år sedan reorganiserades som Svenska Brandkärernas Riksförbund, fick det förmånen att i sin centralstyrelse upptaga de ledande männen i Skånska förbundet, och jag kan som ordförande i denna centralstyrelse oförbehållsamt betyga, att de där gjort en insats, som ej kan för högt värderas. Det är för allt detta som Riksförbundet i dag tackar och hyllar Skånska Brandkårsförbundet, banbrytaren, initiativtagaren på snart sagt alla områden, den alltid lojalt och kraftfullt stödjande medarbetaren i våra samfälliga strävanden.

Ni missförstår mig säkert inte, om jag till denna tacksamhet och hyllning knyter en förmodan, att Skånska Brandkårsförbundet å sin sida också känt och känner betydelsen av att tillhöra riksorganisationen och medverka i dess strävanden. Brandkårsrörelsen har gått ut över hela landet, sedan något år finnas lokala förbund i alla Sveriges län, de anslutna kärerna uppgå nu till över 1,200. Det hela har blivit en riksomfattande folk rörelse på sitt särskilda arbetsfält.

Men mitt tack och min hyllning har ännu en adress — till Er själva, skånska brandmän, som samlats i dag, och Edra kamrater i de kärare, som ej äro representerade här. Jag har talat om det skånska förbundet och dess märkliga insatser för utvecklingen över hela landet, om organisation och samman-

hållning och enhetligt samarbete. Det är stora ting. Men när allt kommer till allt går detta inte till den egentliga grunden, som det hela bygger på. Ty denna grund är dock ytterst eller, om man så vill, djupast de personliga krafterna inom varje kår, brandmännens egen vilja att sätta in sig själva i sitt maktpåliggande värv och deras förmåga att fylla den uppgift de ta på sig.

En sådan gärning är sin egen be-löning, det är sant, så känner ni det säkert själva, dess bättre, och det ländar Er till stor heder. Men det kan också vara tillbörligt att från den organisation, som är byggd på Edra personliga kraftinsatser en gång säga ut oförbehållsamt och av hjärtat vad man där känner inför den gärningen. Tack, brandmän.

Landshövdingen utbringade där-efter ett livligt besvarat leve för brandkårsrörelsen.

Efter landshövding Edéns anfö-rande vidtog brandbilarnas defile-ring genom staden.

På eftermiddagen avreste mötes-deltagarna till Bjärred, där middag intogs på Saltsjöbadens restaurang. I denna deltog ej mindre än 500 personer. Rektor G. Eliasson hälsade de närvarande välkomna, och därefter talade ordföranden i brandkårsförbundet, f. landshövding Johan Nilsson, som i sitt tal gav en resumé över vad som under dagen förekommit. Han framförde så ett tack till Riksförbundets ord-förande, f. landshövdingen Nils Edén. Vidare riktade han en väl-komsthälsning till den nyvalde ord-föranden, landshövding Allan Ro-dhe, till direktören i Skånska brandförsäkringsinrättningarna, f. borgmästaren P. Gamstorp, till hä-radsbolagen i Torna och Bara samt deras ordförande, direktör Nils Aug. Persson, och till Lunds stads brandchef kaptan E. Oterdahl,

som berett mötesdeltagarna ett ståtligt mottagande. Han hälsade dessutom representanter för brand-väsendet i olika skånestäder, var-vid han riktade ett särskilt tack till brandchefen i Malmö, ryttmästaren A. Hæggström, med anledning av de brandkårskurser, som hållits i Malmö, till rektor E. Forslid, som han tackade för den gedigna min-nesskriften, samt till kårer och kretsar och många förutvarande och nuvarande ledamöter. Tal, sluta-de med att utbringa ett trefaldigt leve för Skånska Brandkårsförbun-det. Nästa talare var landshövding Allan Rodhe, som framförde ett tack för det förtroende, som visats honom genom valet till ordförande. Han vände sig därefter till den av-gående ordföranden, landshövding Johan Nilsson. Vi ha, sade tal., all anledning att varmt och hjärtligt tacka landshövding Johan Nilsson — han har varit en milstolpe i för-bundets historia. Tal. slutade med att utbringa ett leve för den avgä-ende ordföranden, vilket livligt be-svarades. Därefter talade brand-chefen i Dalby, patron W. Wadman och chefen för Ystads frivilliga brandkår, konsul Hugo Schultz, vil-ka båda slutade med att utbringa ett leve för Skånska Brandkårsför-bundet. Slutligen frambar lands-hövding Edén gästernas tack och utbringade ett leve för alla med-lemmar i brandkårsförbundet.

Under dagens lopp anlände ett flertal telegram, bl. a. från Sven-ska Brandskyddsföreningen, Mal-möhus länsförbund för civilt luft-skydd samt ett antal medlemmar i brandkårsförbundet.

Kalmar läns Brandkårsförbund

håller årsmöte med instruktions-kurs i Kalmar den 9 och 10 instun-dande september.

Östergötlands Brandkärsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef A. K:son Leijonhufvud. Exp.: Brandstationen,
Linköping. Tel. Brandkåren.

Östergötlands Brandkärsförbunds instruktionskurs och årsmöte ägde rum i Linköping den 2 och 3 juni.

Till instruktionskursen den 2 juni hade infunnit sig ett 70-tal brandchefer och brandmän från olika delar av länet och följde med intresse de olika demonstrationerna och föredragen.

På förmiddagen besågos först Linköpings brandkärs lokaler och materiel, varefter en eldsläckningsdemonstration var anordnad på brandstationens gård.

På eftermiddagen hölls ett par föredrag, det första av vice brandchefen L. de Brun, som delgav några intryck från Lissabons brandväsende. Bl. a. berättade tal., att Lissabon, som är ungefär lika stort som Stockholm, har ett åtskilligt bättre organiserat brandväsende än den svenska huvudstaden. Sålunda finnas inte mindre än 15 brandstationer mot Stockholms 5, och yrkesmanskapat uppgår till ett par hundra man mera än i Stockholm. Denna höga brandskyddsstandard beror till stor del på presidentens intresse för brandskyddstjänst. En del detaljer, vars motsvarighet inte finnas i Sverige, väckte munterhet bland åhörarna. Vid Lissabons brandkärer finnas stora musikkärer, som under eldsvådor spela för det arbetande brandmanskapat, och vidare förekomma särskilda utspisnings- och förfriskningsbilar, som alltid träda i funktion vid bränder, som vara över en timme.

Det andra föredraget, betitlat "Brandkårens uppgift i krig", hölls av brandchefen Leijonhufvud.

Inledningsvis betonade talaren, att brandskyddet är grunden för allt övrigt civilt luftskydd i krigs-

tid. De svårigheter, som det allmänna brandskyddet har att kämpa med i krig, äro först och främst personal- och materielanskaffning. Samtliga värnpliktiga män befinna sig ju då i krigstjänstgöring.

Därefter kom brandchefen in på brandkärernas speciella uppgifter.

I föredragets senare skede redogjordes för vissa detaljer i förberedelserna för brandsläckningsarbetet under krig.

Efter föredragen fingo kursdeltagarna såsom sista programpunkt för dagen tillfälle att undergå gas- och rökkammarprov i det skjul, som för ändamålet rests på brandstationens gård.

Den 3 juni kl. 8 fm. fortsattes instruktionskursen med praktiska övningar med motor- och skumaggregat. Därefter vidtog demonstration i slangvård. Sista punkten i det omfattande instruktionsprogrammet gällde praktiskt hemskydd.

Kl. halv 2 samlades deltagarna till förbundets 25:te årsmöte i Regnabiografen under landshövding Tiselius ordförandeskap.

Styrelse- och revisionsberättelser föredrogs och ansvarsfrihet beviljades.

I tur avgående ledamöter i styrelsen, kantor K. A. Hedrén, Viby, och kapten Johan Segerstéen, Kättilstad, omvaldes, liksom även suppleanterna, folkskolläraren Einar Wahlström, Ljungsbro, och brandcheferna Tore Nylund, Vadstena, Henrik Carlsson, Borensberg, och Aug. Wallentin, Motala.

Till revisorer omvaldes kapten H. G. Clausen, Berg, och friherre Gustaf Lagerfelt, Frösle, med lantbrukare Josef Pettersson, Kät-

tilstad, och kapten C. E. Perment, Skänninge, som suppleanter.

Ordföranden meddelade, att förbundsstyrelsen hos Östergötlands läns brandstodsbolag utverkat, att medlemmar av frivilliga brandkårer vid deltagande i eldsläckningsarbete erhålla en timlön av kr. 1:50 mot nuvarande 1 kr., medan brandbefäl erhålla kr. 2:50 pr timme mot nuvarande 2 kr.

Efter förhandlingarna höll sekreteraren i Svenska Brandkårernas Riksförbund, kapten E. Gillner föredrag om lämpligaste förfarings sättet vid eldsläckning.

En av f. brandkonsulenten J. M. Wahlström, Linköping, utarbetad 25-årsberättelse om förbundet och dess verksamhet föredrogs av förbundets vice ordförande, direktör Per Tollin.

Till två personer, som inom sina kårer nedlagt ett mångårigt, värdefullt arbete utdelade ordföranden Riksförbundets förtjänstmedalj i silver. Medaljörerna äro hrr K. A. Pettersson, Håstholmen, och Ernst Karlsson, Skänninge.

Efter årsmötet samlades man till gemensam middag på Stora hotellet.

Västerbottens läns Brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Major K. Ekdahl. Exp.: Kungsgatan 41, Umeå. Tel. 2202.

Redogörelse

för Västerbottens läns brandkårsförbunds verksamhet under 1938.

Förbundets verksamhet under år 1938 har huvudsakligen varit inriktad på den upplysande och rådgivande verksamhet, som utövats av förbundets brandkonsulent.

Konsulentbefattningen har under tiden till den 1 augusti 1938 uppehållits av brandförmannen E. Fernholm, Umeå. Vid sammanträde den 4 aug. 1938 valde styrelsen till ordinarie brandkonsulent majoren Kay Ekdahl, Umeå.

Brandkonsulentverksamheten har i första hand varit inriktad på att vid sammanträden med de kommunala myndigheterna i de till förbundet icke anslutna kommunerna söka väcka intresse för brandskydd. Vidare hava under året organisationsplaner jämte förslag till erforderlig brandmateriel överlämnats till tolv socknar, nämligen Burträsk, Bygdeå, Dorotea, Holmöns, Lycksele, Malå, Nordmalings, Stensele, Skellefteå, Sävars, Umeå

och Vännäs socknar, samt till sex municipalsamhällen, nämligen Bastuträsk, Bjurholms, Sorsele, Sunnanå, Storumans och Käge samhällen. Brandkonsulenterna hava bistått med råd och upplysningar vid uppförandet av brandstationer i Lejonström, Byske, Dorotea och Fredrika samt spruthus i Lövånger, Kusmark, Skelleftestrand, Sörmjöle och Käge.

Brandkonsulenterna hava under året avlagt 55 besök hos brandkårer, anslutna till förbundet. Därvid hava förekommit övningar, instruktionsföredrag och sprutprov varjämte råd lämnats angående lösende av vattenfrågan. 75 besök hava gjorts i olika samhällen och byar, därvid sammanträden hållits, ofta med föredrag, i avsikt att åstadkomma bildande av frivilliga brandkårer.

Ordinarie förbundsmöte hölls i Skellefteå den 13 juni. I samband

med mötet hölls instruktionskurs den 13 och 14 juni, vilken kurs bestod av 111 brandmän. Det stora deltagareantalet förklaras av det ekonomiska bistånd, som välvilligt lämnades av Västerbottens läns Brandförsäkringsbolag. Kursen omfattade föredrag, berörande eldsläckningslära, gasskydd, slangvård m. m., samt filmföreläsning. En del firmor hade anordnat en utställning av motorsprutor och annan brandmateriel. En uppvisning av Skellefteå stads brandkår avslutade kursen.

Styrelsen har under året bestått av: Landshövdingen G. Rosén, ord-

förande, brandchefen Gösta L. Björn, Umeå, v. ordf., direktören Oscar Rönnerberg, Umeå, brandchefen Germund Renhorn, Skellefteå, brandchefen Carl Gavelin, Vilhelmina, landstingsmannen Ludwig Brännström, Skellefteå, och landfiskalen Hugo Åström, Vindeln. Suppleanter hava varit: Brandkårschefen Erik Jonsson, Burträsk, brandchefen Karl Karlsson, Nordmaling, till den 13 juni, brandchefen Arvid Lindberg, Jörn, från den 13 juni, maskinisten H. Teglund, Vännäs, och direktören Eskil Nygren, Skellefteå.

Förbundets räkenskaper under året utvisa följande:

D E B E T.

Ingående balans från år 1937.

Innestående å bankbok n:r 623	6,505:66	
Innestående å bankbok n:r 3284	2,291:85	8,797:51

Inkomster under år 1938.

Inbetalda årsavgifter enligt kassabok	10,169:—	
Bidrag av brandkärernas riksförbund enligt kassabok (div. inkomster)	200:—	
Ränteinkomster enligt kassabok	186:60	10,555:60
	Kronor	19,353:11

K R E D I T.

Utgifter under år 1938.

Enligt kassabok:		
Återbetald skuld till redogöraren	105:55	
Brandkonsulentens arvode	3,520:—	
Brandkonsulentens reseersättningar	1,908:90	5,428:90
Styrelsens resor	502:55	
Brandkärernas avgifter till riksförbundet	380:—	
Diverse omkostnader	1,246:35	7,663:35

Utgående balans till år 1939.

Kassasaldo till 1939	1,636:90	
Innestående å bankbok n:r 623	6,636:41	
Innestående å bankbok n:r 3284	1,396:62	
Innestående å bankbok n:r 18	2,019:83	10,052:86
	Kronor	11,689:76
		19,353:11

Umeå den 16 juni 1939.

På styrelsens vägnar:

G. R o s é n.

/ Axel Rönquist.